

Abstrakt

Partycypacyjne badania w działaniu jako wsparcie w projektowaniu przestrzeni publicznych

Rozprawa doktorska podejmuje zagadnienie integracji strategii partycypacyjnych, opartych na badaniach w działaniu, z praktyką projektową ukierunkowaną na przestrzenie publiczne w Polsce.

Współczesne miasta zmagają się z deficytem demokratycznym, przejawiającym się spadkiem udziału obywateli w życiu publicznym, nieufnością do instytucji oraz zawłaszczaniem przestrzeni aktywności społecznej przez państwo. Kryzys ten pogłębia osłabienie więzi wspólnotowych i utrata lokalnej tożsamości. Odpowiedzią na te wyzwania mogą być narzędzia partycypacyjne, które skutecznie wzmacniają wpływ obywateli na procesy decyzyjne kształtujące ich otoczenie.

Celem niniejszej rozprawy była analiza metod partycypacyjnych, oparta na przeprowadzonych działaniach projektowo-badawczych w Brukseli i we Wrocławiu oraz opracowanie systemu wspierającego implementację partycypacyjnego podejścia w projektowaniu przestrzeni publicznych.

Kluczową strategią zastosowaną w pracy były partycypacyjne badania w działaniu, łączące aktywność z procesem generowania wiedzy. Ponadto, rozprawa została zrealizowana zgodnie z koncepcją metadesignu, rozumianą jako projektowanie procesów projektowych. Praktyka ta umożliwia elastyczne dostosowanie działań do zmieniających się warunków oraz włączenie społeczności w projekt.

Opisane strategie znalazły praktyczne zastosowanie podczas realizacji przez Autorkę, we współpracy z interdyscyplinarnym zespołem, tymczasowego projektu przestrzeni publicznej Maelbeek Vallée Verte w Brukseli w 2023 roku. W ramach badań przeanalizowano również dwa brukselskie projekty – skwer Jacques Franck oraz plac Marie Janson – ze szczególnym uwzględnieniem aspektów partycypacji w procesach projektowych. Ponadto, dokonano analizy praktyk partycypacyjnych we Wrocławiu, identyfikując istniejące narzędzia oraz potencjał ich dalszego rozwoju.

Na podstawie zgromadzonych doświadczeń sformułowano założenia autentycznej partycypacji oraz wynikające z nich postawy i narzędzia wspierające zarówno proces projektowania przestrzeni publicznych, jak i budowanie zaangażowania społeczności lokalnych. Opisane zjawiska zostały udokumentowane w formie publikacji, przedstawiającej glosariusz oraz manifest projektanta przestrzeni publicznych.

W rozprawie przedstawiono również rekomendacje dotyczące adaptacji analizowanych narzędzi do polskich realiów, ze szczególnym uwzględnieniem kontekstu Wrocławia. Proces badawczo-projektowy zostały podsumowane w formie infografiki dołączonej do pracy. Wnioski płynące z przeprowadzonych badań posłużyły do opracowania prototypu narzędzia – cyfrowej platformy Impuls. Portal ten, funkcjonujący jako serwis społecznościowy, został zaprojektowany w celu wsparcia mieszkańców, organizacji oraz instytucji w realizacji inicjatyw i wdrażaniu zmian w przestrzeni publicznej w sposób partycypacyjny.

Rozprawa ma charakter praktyczny i może stanowić inspirację dla projektantów, decydentów gminnych, przedstawicieli rad osiedli, CALi oraz lokalnych liderów w kształtowaniu miejskich przestrzeni publicznych z myślą o autentycznej partycypacji.